

Тітова О.А. Сутність та структура творчого потенціалу інженера / О.А. Тітова // Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25-26 лютого 2016 р. – К. : Міленіум, 2016.– С. 215-216.

ТІТОВА Олена Анатоліївна,
*кандидат педагогічних наук,
доцент, Таврійський
державний агротехнологічний
університет (м. Мелітополь,
Україна)*

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІНЖЕНЕРА

В умовах динамічного розвитку сучасних технологій інженер, виконуючи свої професійні обов'язки, нерідко стикається із проблемами, рішення яких не описується відомими йому чи його попередникам алгоритмами. Це вимагає від сучасного фахівця нестандартних творчих підходів, нелінійного мислення та вмінь самостійно здобувати або генерувати необхідну інформацію.

Дослідженню творчості особистості та фахівця присвячено численну кількість наукових праць, що свідчить про актуальність та надзвичайний інтерес вчених до проблеми. Роботи Б. Ананьєва, В. Андрєєва, Д. Богоявленської, Л. Виготського, Н. Вишнякової, В. Давидова, В. Дружиніна, Д. Ельконіна, Н. Кузьминої, А. Леонтєєва, О. Матюшкіна, В. Моляко, Я. Пономарьова, С. Рубінштейна, Б. Теплова, М. Холодної, І. Якиманської, Т. Амабайл, Ф. Барлетта, А. Біне, Дж. Гілфорда, Дж. Кауфмана, А. Маслоу, Дж. Плакера, Дж. Рензуллі, Р. Стернберга, Е. Торренса, Б. Хінтона та інших вчених створили психолого-педагогічну основу для теоретичного та практичного вивчення проблеми формування і розвитку творчої особистості та творчого фахівця зокрема.

Поняття «потенціал» відноситься до числа загальнонаукових категорій. Тлумачні словники надають йому визначення як «сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил і т.ін., що можуть бути використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері»; «запас, резерв», а також «приховані

здатності, сили для якої-небудь діяльності, що можуть виявитися за певних умов» [1] або можуть «розвиватися у дещо важливе у майбутньому» [2].

Щодо поняття «творчий потенціал інженера», то науковці пропонують цілу низку визначень, які характеризують явище з різних боків. Проте, слід відзначити, що спільним є розуміння творчого потенціалу як наявних творчих «запасів» знань, переконань, сил, умінь, спрямованості, творчих можливостей людини та ін., «які можна використати в разі потреби» [1].

Привертає увагу також погодженість дослідників у наданні великого значення комплексності поняття. Про це свідчить той факт, що переважна кількістю авторів застосовує означення «інтегральний», «інтегративний», «синтетичний (інтегруючий)», «складний», «системний», «системоутворювальний», «багатоплановий», «багатоелементний», а також слів «система», «сукупність», «структура», «комплекс» у визначенні поняття «творчий потенціал». Це, у свою чергу, зумовлює розкриття не тільки змісту, а і структури творчого потенціалу.

Виробництво є основним «споживачем» результатів творчої діяльності інженера у вигляді якісно нових рішень, технологій та удосконаленої техніки. Якщо інженер має творчий потенціал, це означає, що він здатен пропонувати нестандартні ідеї, які не обов'язково є революційними, а можуть відображати лише нове бачення або поєднання існуючих концептів.

Узагальнюючи дослідження вчених з проблеми творчого потенціалу інженера, необхідно наголосити, що це, по-перше, комплекс, тобто, інтегративне утворення, по-друге, це комплекс ресурсів, властивостей, характеристик, тощо, які проявляються у створенні нового (ідеї, продукту, підходу, рішення) під час здійснення інженером його професійної діяльності.

Розуміння творчого потенціалу як інтегративного утворення дає нам підстави розглядати його як багатокomпонентну категорію. За нашим уявленням творчий потенціал як піраміда, в основі якої лежать *здібності* (за визначенням тлумачного словника [1] *здібності* – природний нахил, обдарування, талант; у нашому дослідженні це природний нахил до

інженерно-технічної діяльності) та *схильності* (хист, інтерес, пристрасть, любов [1] до інженерно-технічної діяльності).

Результат втілення творчості, як вершина піраміди, – це «кінцевий продукт». Компоненти творчого потенціалу інженера постають у вигляді граней піраміди, яких щонайменше може бути три (мотивація, технічне знання та технічне уміння), а може бути більше – як їх бачить та виокремлює дослідник. Причому всі компоненти обов'язково пов'язані між собою і відкриті до розвитку – взаємного одночасного системного розвитку для отримання якісного кінцевого продукту.

Беручи до уваги результати аналізу понять, представлених у науковій літературі, можемо визначити *творчий потенціал інженера як інтегративну властивість фахівця, що базується на генетично (природно) обумовлених задатках та схильностях особистості і відображає її можливості здійснювати інноваційну інженерно-технічну діяльність*.

Єдиної думки щодо кількості компонентів, які складають творчий потенціал, немає. Розбіжності і розходження у представленні структури творчого потенціалу зумовлені різницею у підходах до вивчення означеної категорії. Але незалежно від того, скільки і які компоненти вбачають вчені, розуміння сутності творчого потенціалу інженера і взаємозв'язку між компонентами не змінюється: творчий потенціал базується на задатках і потребує гармонійного розвитку всіх складових одночасно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник української мови : [близько 40 000 слів] / Т.В. Ковальова. Харків : Фоліо, 2005. 767 с.
2. Longman Dictionary of Contemporary English : 3rd ed. Great Britain, 1995.